

GIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

Hugli bácsi megszépíti Pistikét,
Ha nem hiszed, nézz csak ide, itt a kép.

Zivatar után.

— Irta: VIRSIK MÁRIA. —

Elvonultak a zord fellegek,
A táj ismét napfényben ragyog,
Vigan mosolygó emberekkel
Teltek meg a kitárt ablakok.

Mindenütt az ég könnye csillog,
Bénnük bágyadt alkony-fény remeg,
Az üde friss levegőt sziva
Kacagnak felnőttek, gyermekek.

Mi van ott, a roncsolt bokorban,
Azt nem látja meg most senki sem:
Elpusztult fészket halk csipogással
Kis madár siratja csendesen.

(Malacka.)

Az intőcédula.

— Irta: BODOR ALADÁR. —

Végre csakugyan bekövetkezett az irtóztató szerencsétlenség, amelytől már egy hónap óta rettegetem. A számtan tanár mennyiségtañból intőt adott nekem. Azt hittem, hogy rám szakad az ég. Az osztályból kijövet ugyan még a többivel együtt hengegve dudolgattam, hogy »egy szekunda nem a világ«, de belülről már a könnyek fojtogattak és amikor haza értem a szénacsürbe — mert csak a szénacsür felől mertem most hazakerülni — ott már keservesen elsirtam magam. Mit is tegyek, irgalmas Egek, a már megtörténtet még maga Jupiter sem tehetné ugyan meg nem történtté, de nekem mégis folyton csak az járt az eszemben, hogyan lehetne meg nem történtté tenni az intőt.

Hát a szénacsürben éppen ott találtam Koncz bácsit, — ő mindig csak a csür felől szokott hozzánk kerülni látogatóba — a szívem roppantul elkezdett dobogni, mert homályosan úgy sejtettem, hogy Koncz bácsi az egyetlen férfiú a világon, aki a megtörténteket meg nem történtekké tudja tenni.

Koncz bácsinak szalmaszálak álltak ki a nadrágjából, tyukpelyhek a hajából, ásitott és nyújtózkodott, látszott, hogy hajnal óta itt aludta ki magát a szénapadlásunkon.

- Na, mi az, te pocok?
- Jaj, Koncz bácsi...
- Szorulsz, nyavajás, látom. Ma

volt az intő napja. Mutasd csak, fiam, mi van az intődben?

— Jaj, hát Koncz bácsi honnan tudja? — hebegtem elhülve.

— Hja, barátságban vagyok én mindenik tanárral.

(Kitelik tőle, hogy ez alkalommal mégse hazudott, csakugyan borzasztó előkelő ismeretségei vannak.)

— Jaj, Koncz bácsi, itt nagy bajok vannak.

Koncz bácsi egy gyufaszálvékony-ságu cigarettát veit elő valamelyik füle mögül, kényelmesen rágyujtott, szép lassan mellre szitt s aztán pokoli nyugalommal rámnézett.

— Hát csak annyit mondhatok, fiacskám, hogy ha apád megtudja, ahogy én őt ismerem s amilyenek a nadrágszíjját láttam, hát füstölni fog belé Európá!

— Borzasztó helyzet. És az apám új flóberpuskát ígért nekem, ha nem lesz baj...

— Hát annak, fiacskám, úgy látom, lőttek. És: füstölni fog Európá!

— Jaj, drága Koncz bácsi, mit csináljunk?...

— Hm, hm. Baj, baj. Mutasd csak azt az intőcédulát.

— Itt van, Koncz bácsi.

— Hm, hm. Komisz fráter vagy, fiam. Asinus maximus, mert tudok ám én latinul is, csak egy nappal érettségi

előtt csaptak ki. Na lám, »Mennyiségtan: intésben részesítjük. Fölkérjük szülőit v. helyettesét, hogy a házi nevelés eszközeivel hasson oda...« Füstölni fog Európa!!

— Jaj!...

— Ugy-e, most szorulsz, taknyos. Na, add csak, hátha lehetne rajta segíteni. Hát ugy-e, itt kéne aláírni ezt az intő-cédulát... az apád nevét... szépen, finoman, úgyesen... mi?...

A szívem úgy vert, hogy a torkomig éreztem. Reménykedő, esdeklő hálával néztem a Koncz bácsi borostás öszes állára, ráncos pofájára. Oh, hátha megtenné, hiszen ő mindent tud. Jaj, soha löbbé nem fogom csufolni, nem fogom elárulni, csak segítsen.

— Hm, hát meglátjuk. Ne mondd, hogy doktor Koncz Albertnek nincs szive. Hanem azért hozni fogsz nekem: először is huszonöt trabukót, amilyeneket az apád szí.

— Huszonötöt. Irtózatossá összeg, rámeleg minden zsebpénzem s még így is vagy tízet az apáméból kell hozzálopnom. A forró hála és a forró düh igen vegyes érzelmei tusakodtak bennem. De mindhiába, már horgon akadtam és Koncz bácsi annyit szoritott ki belőlem, amennyit akart. Ugymint: a huszonöt szivart, négy pakli kapadohányt, két üveg szilvóriumot (ez a kamara belső polcán van), aztán egy üveg dióbefőttet, két telisapka tök-magot és öt pár finom levélpapírt az anyáméból.

Végül Koncz bácsi magához vette az intőcédulámat, azt mondta, egy mukkanás nélkül várjam be itt, mert ő most indul a »nagy operációra«.

Szivdobogva vártam befurakodva a szénába, még a szememet is összeszoritottam és csak akkor nyitottam ki, amikor Koncz bácsi egy félóra múlva visszajött az intővel.

— Idenézz, bikfic!

Nézem gyönyörtől zsibbadozva, — hát pont, de pont szakasztott az édesapám aláírása! Nahát, hogy milyen bámulatos sokoldalú s ezermester ez a Koncz bácsi, nem csoda, hogy háromszor

is bevitték már vallatni bankóhamisítás gyanújával. De mindig avval jött haza, hogy a becsülete szeplőtlen maradt, sőt bocsánatot kértek tőle.

— Délben baracklekváros palacsinta volt, az apám nekem ráadást is adott, de nem mertem a szemébe nézni. Intőt nem említett senki, de ki is gondolhatta, hogy nekem akárcsak hármasmal is lenne!

Koncz bácsi pedig irgalmatlanul bevasalta rajtam a kialkudottakat. Négy nap múlva pedig újra követelt tiz szivart, mert-hogy ő úgy emlékszik, hogy harmincöt szivarról volt szó.

Esküdöztem, hogy huszonötben egyeztünk meg.

— Piha, szégyeld magad! Esküdözni, mint a cigány. Azért a tiz rongyos szivarért! Hát azt tanultad az iskolában?! Különbben most már határozottan emlékszem, hogy harmincöt volt. De sebjaj, nem szükséges, hogy add, megyek én, elkérem az apádtól, ő majd tudom, hogy megadja, ha megmagyarázom neki.

A szívem elszorult és kicsordult a könnyem. Még tízet loptam az apám szivarjaiból. Csudálkoztam, hogy az apám nem veszi észre.

A következő héten Koncz bácsi újra egy kis üveg szilvóriumot követelt, s én kénytelen voltam megadni. Pedig már gyűlöltem Koncz bácsit a zsarolásáért. S aztán mégis napról-napra mind tehetlenebbül kénytelen voltam mindent megtenni neki. Ijesztőleg dézsmáltam az apám szivarjait és a kamrát. Borzasztó volt, a Koncz bácsi szemtelensége nem ismert határt. Bujtam előle, de rám akadt, mert rég ismerte minden buvóhelyemet, megtalálta a lábamat a szénában, vigyorogva előhuzott, aztán uj kéréssel állott elő.

— Édes fiacskám, ma csak egy kis gyógykonyakot hozz nekem, elrontottam a gyomromat. Verkóczyéknál voltam lakodalomban.

Tudtam, hogy hazudik, mégis engedelmeskedtem neki, utána pedig órákig elsirdogáltam a tehénistállóban. Nagyon boldogtalan voltam már hetek óta. Dehogy is tudtam örülni a szép, új flóberpuskám-nak. Istenem, mi lesz a vége, hiszen

előbb-utóbb csak kitudódik, hogy dézmálok mindent. Néha már arra gondoltam, hogy beleugrom a kutba.

Egy nap Koncz bácsi elcsipett a faskamrában, ahol egy hétig építettem új buvóhelyemet.

— Fiacskám, az édesanyádnak van egy kis lila selyemzsebkendője, láttam, nahát azt szeretném én a jegyesemnek, hozd el nekem.

— Azt már nem! — Ökölbe szorult a kezem, ha ekkor egy kés akad a kezembe, talán belevágtam volna. — Azt már nem! Nincs is jegyese! Egy ilyen embernek! Hazudik!

— Mit? Hazudok? Nemes Koncz Albert hazudik?! Jól van, fiacskám, majd elmegyek szépen az apádhoz, elmondom, mi mindent lopkodtál... Hogy gazember vagy!

— Gazember!...

— Mintha fejszével vágtak volna fejbe. Ezt merték nekem mondani! Azt hittem, most mindjárt meg kell halni. Fölsikoltva az arcomra csaptam a két tenyerem, beszaladtam az apámhoz, odavettem magam a karosszéke karjára s kétségbeesetten fuldokoltam.

— Mentsten meg, jaj, mentsten meg, édes apám.

Apám megtörölte az író tollát, szép lassan rágyújtott, egy darabig cigarettázott, csak azután szólalt meg nyugodtan, hogy álljak föl, mondjak el mindent.

Kétségbeesetten, egy lélegzetre elmondtam neki mindent. Az intőcédulát, a Koncz zsarolásait, hogy végül gazembernek nevezett engem az a Koncz, az a naplopó s okmányhamisító.

— Okmányhamisító? Az nem. Miért?

— Hiszen, aláhamisította édesapám névaláírását az intőcédulámra.

— Tévedsz, azt én irtam alá.

— Édesapám?... — A szívem majd megállt.

— Igen, Koncz intőosztáskor bejött, azt mondta, te nem mersz előállni vele. Kért, hogy irjam alá s ne szóljak neked róla. Aláírtam és vártam, hogy megszégyeld a gyávaságodat s előállj vele. De te még jobban elstülyedtél, tovább hazudtál, engedted magad megszaroltni napról-napra, neki adtad minden filléredet s még lopkodtál is... Hát így ne csodáld, hogy még maga ez a Koncz is meggyalázott.

— Hát... hát édesapám tudott mindent, egész idő alatt, mindent?

— Mindent tudtam. Hagytam, hogy csak igyad a gyáva hazugságod keserű levét, amíg torkig leszel vele és nem bírod tovább. No, hát elég volt?

Csendes, nagy könnyek indultak meg az arcomon.

— Elegendő volt.

Az apám kissé hallgatott, cigarettája végét kidobta az ablakon, aztán csak annyit mondott csöndesen:

— Most elmehetsz.

Nem mertem szólni, még egy bocsánatkérő szót sem. Lehajtott fejjel, de már lábbadozóban jöttem ki az édesapámtól.

(Budapest.)

Haynau lakbéré.

Károlyi György grófot a rémuralom idejében Haynau tudvalevőleg szintén elfogatta. A gróf több napot töltött mint fogoly az Újépületben s csak százezer forint pénzbírság árán szabadult meg a haláltól. Haynau pedig ezalatt a Károlyi-palotába költözött s ott lakott fél évig. Amikor a várba költözött, odaüzent Károlyi grófnak, hogy hajlandó a lakás díját kifizetni, csak üzenje meg, mivel tartozik.

— Ha én — üzente vissza a gróf — pár napra az Újépületben birt kicsiny és szűk szobáért százezer forintot fizettem, könnyen kiszámíthatja ő excelenáciája, mennyi a fél évi bére a város legszebb pontján egy egész első emeletnek.

Gyomorrontásnál
legjobb hashajtó a

KOPROL

Jóízű csokoládéból
van. Kapható minden
dengyógyszertárba

Dózsa György lázadása.

— Irta: BENEDEK ELEK. —

II.

A telhetetlen, nagyralátó Bakócz Tamás 1512-ben vonult be Rómába. Szemtanuk leírása szerint negyven kincsekkel megterhelt öszvér nyitotta meg a káprázlató menetet, utána három lovas, török brokátból készült, gyöngyökkel gazdagon himzett ruhában. A fővegük drága kövektől ragyogott s pazar díszítésű a török lovak szerszáma is. Hat lovas lándzsákra illesztett vörös-fehér színű zászlócskákat lobogtatott. Tíz lovas ötven lovat vezetett kötőféken. Ezeket kilencvenöt lovas követte, kiknek öltönyt a zsinórdiszítés szinte elborította; ezüsthüvelyű kardjuk széles ezüst övön függött, csizmájuk ezüst zsinórral kivarrva, ezüst sarkantyú rajta, a lovakon ezüst szerszám. A kíséret uri tagjai arany brokáttal és drága prémekkel szegélyezett, különböző színű selyem szövetekből készült magyar ruhát viseltek s nyakukban arany láncot.

Igy vonult be a szent városba a jobbágyfi. Pápának ugyan nem választották meg Bakócz Tamást, de egy világra szóló nagy feladattal bizta meg X. Leó pápa: azzal, hogy a török ellen keresztes hadjáratot hirdessen, nemcsak Magyarországon, de Európa többi országaiban is. Ezzel a nagy feladattal jött vissza Magyarországra 1514-ben, mint a pápa teljes hatalmu követe.

A keresztes hadjáratból semmi sem lett ellenben alkalmat szolgáltatott az egész országot felforgató parasztlázadásra.

Abban az időben, mikor a jobbágyfiból lett Bakócz Tamás fejedelmi pompával vonult be Rómába, s amikor egyes főurak kezén rengeteg vagyon halmozódott össze, nyomoruságban tengődött a király és családja, nemkülönben az istenadta nép. Egyetlen joga volna a népnek: a szabad költözködés, melyet oly sok törvény biztosított s melyet sohasem vettek komolyan a nagy urak. És a nép tovább huzza az ígát, talán még sok száz esztendeig, szó nélkül, ha X. Leó pápa eszméje: a törökök ellen indítandó

keresztes hadjárat az elfojtott szenvedelmek kitörésére alkalmat nem ad. Az urak nagy örömmel fogadták a tervet, melyet Bakócz Tamás a királyi tanácsban adott elő. A gondolat, hogy a papság bünbocsánatot hirdető prédikációkkal a török ellen tüzeli a népet s ez majd megszabadítja a keresztyény világot, elsősorban Magyarországot a török hódítás állandó veszedelmétől, megváltja a maga vérén: rendkívül tetszett. Az összes urak közt csupán egy volt, Telegdi István, a kincstartó, aki más szemmel nézte és másként ítélte meg a keresztes hadjáratot. Ugy látszik, alaposan ismerte a népet. Látta a nép türheteretlen helyzetét; tudta, hogy a nép szívében erős harag s gyűlölet forrong az urak ellen, s csak egy szikra kell, hogy az elfojtott tűz kitörjön s lángba borítsa az egész országot. Ez a józanészű ember napnál világosabban feltárta az urak előtt a keresztes hadjárat következeit. Figyelmeztette őket, hogy nem lesz tanácsos fegyvert adni a nép kezébe, mert könnyen megeshetik, hogy nem a török, hanem az urak ellen fordítja. De az urak mosolyogtak Telegdi aggodalmain. Sokkal türelmesebbnek, alázatosabbnak ismerték a népet, semhogy az föl merjen lázadni ura ellen. Lám, az erdélyi parasztok egyszer megpróbálták, de csufos véget is ért a lázadásuk. Ezt a nép nem feledte el.

A királyi tanács tehát elhatározta a keresztes hadjáratot. Bakócz Tamás 1514 husvét vasárnapján kihirdette a pápai bullát Budán s kihirdettette az egész országban. De a nép eleinte lassan mozdult meg. Még nem tudta, hogy ki lesz a vezére. Arra, hogy valamelyik főur vezesse a népet, gondolni sem lehetett. Ha azt akarták, hogy a nép nagyobb tömegben mozduljon meg, olyan vezérről kellett gondoskodnia, aki közel áll a néphez. És Bakócz Tamás megtalálta az erre való embert. Dózsa György, a székely köznemes volt ez, aki éppen ezidőtájt ment fel Budára, hol a király a törökverésben kitűnt székely századost

kétszeres zsolddal, arany lánccal, arannyal kivarrt bíbor ruhával, sarkantyúval és karddal ajándékozta meg, vagyis ezzel a lovagok rendjébe emelte.

A lovaggá avatott Dózsa György Háromszékmegyében, Dálnokon született, 1470 táján. Apja, Dózsa Tamás, gyalogsági kapitány volt s ennek halála után Makfalvára került Dózsa György s vele az öccse, Gergely, kit székegyesen Gergőnek hívtak. Itt serdültek fel a Dózsa-fiúk. Iskolai és családi nevelés nélkül serdült fel Dózsa György (állítólag írni sem tudott) s az akkori élet iskolája is, bizony rossz iskola volt az ifjúságnak. A tulajdon szentségét vajmi kevesen tisztelték. Magok a nagy urak adtak példát a rablásra, az utonállásra, kereskedőknek kifosztására s akkori levelek bizonyítják, hogy Dózsa György is résztvett holmi utonállásokban s egy levélben éppenséggel egész Erdély nyilvánosságos rablójának nevezik. Majd Nándorfehérvárnál tűnik fel »Erdély nyilvánosságos rablója«, még pedig mint százados. A szomszéd Szendrő várát a török tartotta megszállva s minduntalan összecsapott a két vár őrsége. Egy ilyen alkalommal tüntette ki magát Dózsa György. Már éppen összecsapni készült a két sereg, midőn a törökök vezére, Ali, elérugtat s hetykén szólítja fel a magyarokat: minek ontsák egymás vérért, inkább álljon ki vele valaki. A magyar seregből Dózsa György állott ki. Lándzsával rohantak egymásra, majd kardra kapnak s Dózsa egy erős csapással levágja Ali páncélos jobb karját s meg is öli.

Ez a párosviadal 1514 február 18-án történt s április havában már Budán van Dózsa György. A király »Erdély nyilvánosságos rablóját« akit mindenféle rablásokkal gyanúsítottak s aki állítólag közvetlen a nándorfehérvári párosviadal után is megölt egy adószedőt és elrabolt tőle 3000 drb. aranyat, fölemelte a lovagok rendjébe s április 24-én Bakócz megbizta őt a keresztes-had vezetésével. A Szent Zsigmond templomban Dózsa tiz társával állott az oltár előtt s Bakócz a mise után buzdító beszéd kíséretében adta át Dózsának a pápa által megáldott vörös keresztes nagy fehér zászlót s egy szabóval Dózsának és társainak vörös keresztet varratott a mellére. Aztán kijöttek a templomból, az egybegyülekezett néphez tüzelő beszédet intézett Bakócz Tamás, Dózsa György pedig megvédte, ő maga is kihirdette a pápai bullát, mely azzal kecsegtetie a vállalkozókat, hogy, ha meghalnak a harcban, »kintől-bintől megódoztatnak«.

Egy hónappal az országos kihirdetés után negyvenézer ember verődött össze a Rákoson. Nem csupa parasztok, jöttek szép számmal köznemesek is, papok, tanítók, deákok, mesteremberek. Egész községek fegyverfogható népe kerekedett fel, papjával, bírójával együtt. A kisebb-nagyobb csapatok, mielőtt elindultak, tizedese-

ket, századosokat, zászlótartókat választottak, úgy mentek a Rákosra, ahol ellátták rendes fegyverzettel, Természetesen, az egybegyült sereg szervezése a Dózsa György feladata volt. Mindjárt kezdetben testvérét, Gergelyt tette meg alvezérnek, a többi főtisztséget pedig azután töltötte be, amikor a csapatok mindenfelől összegyűltek.

Negyvenézer ember, tulnyomó részben jobbágy és zsellér: ennyi volt már május közepén a pesti táborban és ehhez napról-napra jöttek kisebb-nagyobb csapatok az ország minden részéből. Képzeltető a birtokos nemesség ijedelme. Abban az időkben, amikor a munkásközre nagy szükség van egész vidékekről fölkerekedik a jobbágy és zsellér ember. Ki szánt, vet, kapál az urak földjén? A pesti táborba megérkezett parasztok már mindenféle panaszokkal jönnek Dózsa Györgyhez. A földesurak sok helyen erőszakkal visszatartják a jobbágyokat, nem engedik el a keresztes háborúba. Ahonnét meg eljöttek, az otthon maradt öregeket, asszonyokat és gyermekeket bántalmazták, ezzel kényszerítvén az eltávozottakat a visszatérésre. A parasztok panaszokdtak az urakra Dózsának, az urak meg a királynak, hogy a keresztes háború megfosztja őket a munkaerőtől. És csakugyan már május 14-én rendeletet kap Dózsa a királytól, hogy szüntesse be a további táborozást, az egybegyült sereggel induljon a török ellen.

Ez a rendelet olaj volt a tüzre. A papságnak s különösen Mészáros Lőrincnek, a ceglédi tüzes szavú papnak, népies nevén nagybotu Lőrincnek, aki egymaga kétezer embert vitt Dózsa táborába, nem volt nehéz felizgatni az egybegyült parasztságot. Alkalmas anyag volt az izgatásra, hogy a birtokos nemesség nemcsak félrehuzódik a keresztes hadjárattól, de ráadásul még vissza is akarja tartani a jobbágyoságot. »Ők szopták ennyi időtől fogva a mi vérünket és verítékünket — így szónokolt Lőrinc pap — s immáron elbujnak nem mernek országukért vivni a török ellen. Jertek, menjünk rá a békavérekre! És egyszerre oly dolgokról hall a nép, amikre eddig tán gondolni sem mert. A vezetők, többnyire falusi papok, akik maguk is nagy szegénységben születtek, oly jelszavakat kezdenek hirdetni, melyek egy szebb jövő képét mutogatták. Olyan jelszavakat, melyek minden időben nagy hatással voltak a szegény földnépre: földosztás, a közterhek egyforma viselése, no meg — szabad préda. Kétségtelen, hogy a paraszt csapatok, mielőtt a pesti táborba értek, raboltak, gyujtogattak, itt-ott, s csak folytatás volt az a rablás és gyujtogatás, mit május 14-én, tehát a királyi rendelet napján, Buda és Pest külvárosaiiban elkövettek. Másnap már újabb rendelet ment a királytól Dózsához, hogy haladéktalanul induljon a seregével. Ám ekkor már a parasztságnak esze ágában sem volt a török ellen való hadakozás. A papok és diákok

izgató szónoklatai új világot nyitottak meg az elnyomott parasztság ébredező lelke előtt. A vallás védelmére gyűltek össze, s a földosztás, az órák hatalma alól való megszabadulás lett a vezércsillag, mely további lépéseikben vezérelte. Semmi hatása sem volt a királyi parancsnak. A parasztság folytatta a prédálást Pesten, a nemes emberek házáat sorba rabolták, gyújtogatták s több nemes embert kegyetlen módon végeztek ki. Egy hét múlva már Bakócz Tamás kénytelen betiltani a keresztes hadjáratot, kiátkozással fenyegeti meg azokat, akik haza nem térnek, s országszerte felszólítja a papokat: vonják vissza a pápai bullát.

Királyi parancs, Bakócz rendelete — mind elkésett. Dózsa György kihirdette Bakócz rendeletét a Rákoson s két keresztes zászlót szuravtán a földbe, felszólította a népet, hogy aki vele akar maradni, álljon az egyik, aki meg haza akar menni, a másik zászló mellé. Már-már úgy látszott, hogy többségben vannak azok, akik haza akarnak menni, de — véletlenül történt-e vagy mesterségesen csinálták a vezetők — az egyik zászlóról Krisztus képe arccal földre esett. A képet visszakötötték a zászlóra, de másodszor is leesett. Visszakötötték harmadszor is s harmadszor is leesett. Ebben a nép Isten intését látta s most már egy sem akadt, aki elhagyja Dózsa táborát: egy szívvel-jélekkel ott maradtak, vele kívántak élni-halni. A felizgatott tömeg már túl volt azon, hogy a keresztes háborúra gondoljon. S ha Dózsa György még akkor erre gondolt volna is, tisztában lehetett azzal, hogy megszegte a parancsot s abban a pillanatban, melyben a tilalom ellenére együtt tartotta a parasztságot, elkövette a lázadást. Mert a paraszttábor nem oszlott szét, csak megoszlott a vezérnek, Dózsanak a rendelkezése szerint. Mint kész hadvezér csinálja meg a haditervet Dózsa György. Háromezer embert ott hagy a Rákoson, egy pesti polgár, Száleresi Ambrus vezetésével, megparancsolván, hogy portyázzanak Pest környékén s »rettegésben tartsák a nemeseket«. Egy nagyobb csapatot délre küld, a Bácskába, Mészáros Lőrincsel, egyet pedig Eger felé, egy Barabás nevű pappal az élén. A derékhadat kétfelé osztván, az egyiket maga vezeti, a másikat az öccse. Ez a két hadtest 30—40 ezer emberből állhatott s ezzel egyenest Ceglédnek tartott, utközben kirabolva a nemesi házakat. Ceglédről küldött kiáltványt az egész országhoz, különösen pedig Pest és Külső Szolnok vármegyékhez. Ebben a kiáltványban egyenesen a keresztes hadjárat megakadályozásával vádolja a nemességet s tisztán e miatt »parancsolja« a városok és falvak lakosságának »számkivetés és örök büntetés terhe alatt« a ceglédi táborba való sietést, »hogy így a szent csapattal és áldott gyülekezettel a nevezett hűtlen és gonosz nemeseknek erejét és kezét korlátozni, megfékezni és zabolázni lehessen. Ha

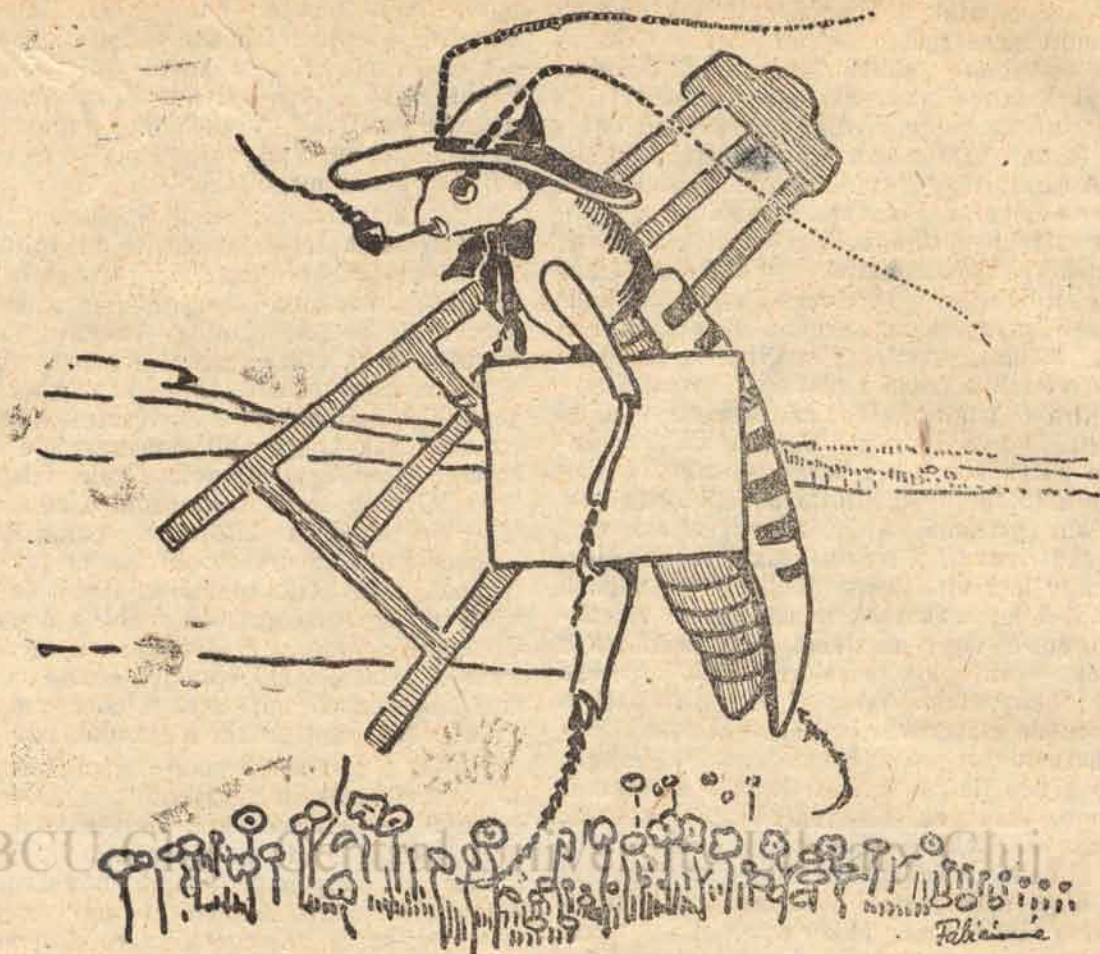
ugy teszte, jól van — folytatja a kiáltvány — különben a fentírt büntetést vonjátok magatokra, sőt ezzel sem érzük be, hanem saját telketeken, kapufélfátokon függesztetünk és akasztatunk fel, nyársba vonatunk, vagyonotokat elpusztítjuk és zsákmányra hagyjuk, feleségeiteket és gyermekeiteket pedig megöletjük«.

A kiáltvány szerint, melyben Dózsa a keresztes-had fejedelmének és főkapitányának nevezi magát, aki »csak a királynak s nem az uraknak alattvalója«, még mindig a keresztes háborúról beszél, mintha komoly szándéka volna a török ellen vezetni a népet. Ám kétségtelen, hogy sem ő, sem főbb emberei nem gondoltak már ekkor a keresztes hadjáratra. Ez már csak ürügy volt a nemesség ellen való harcra, a jobbagyi állapotból való felszabadulásra. Országszerte megmozdul a nép, a szó teljes értelmében kitört a parasztlázadás, lángba borult az ország. Itt is, ott is összecsapnak a parasztsapatok az életét és vagyonát védő nemességgel, de néhol a nemességet is magával sodorja a lázadás; az egyik félelemből, a másik, aki éppugy érezte a nagyurak féltelenkedéseit, mint a jobbagság, meggyőződésből csatlakozik a lázadókhöz.

Míg a kisebb-nagyobb csapatok az ország különböző vidékein pusztítottak s követtek el szörnyű kegyetlenségeket, melyek közt a karóba huzatás volt a legszokottabb, Dózsa a fősereggel, mely napról-napra növekedett, az Alföldre huzódott. Amerre elvonult ez a félelmetes hadsereg, tömegestől szegődött hozzá a parasztság, többek közt Mezőtúron 800 ember, majd a dévabányai parasztnak papjukkal, Turkevei Ambrussal, ki titkára lett Dózsanak. Ez a tudós férfiú, aki a krakkói egyetemen végezte a theológiát, írta Dózsa nevében a néphez intézett kiáltványokat. Egy hétig tartott az ut Cegléd-től Békésgyuláig, június 2-ikától 8-ikáig s itt már 80 ezer főre számították az egybeverődött hadat. Békésgyuláról 2000 főnyi hadat előre küldött Dózsa egy Balogh István nevű tanító vezetésével, hogy alkalmas gázlót keressen a Maroson át. Ám a gázlót kereső hadat váratlan meglepetés érte: időközben a király elrendelte a nemesség fölkelését s egy ilyen nemesi sereg, Báthory István és Csáky Miklós csanádi püspök vezetése alatt, a Maros partján megtámadta a parasztnak, kik megveretve futottak Nagylakig. Már ezt megelőzőleg a Dózsa által Pestről más-más irányba küldött paraszthadaknak volt nagyobb csatája a nemességgel, nevezetesen a pásztói és gubacsi határban s mindkét ütközetben a nemesség győzött. Azokkal, akiket a csatában elfogtak, kegyetlenül bánt a nemesség, helyesebben: megfizette a kölcsönt. Többeket karóba kuzattak, azután meg testüket felnégyelték.

(Vége következik.)

Hires plktor Cincér, nincsen neki párja,
Nagy hire az egész vllágot bejárja.
Akit ő lepingál, azt ugy lepingálja,
Az édes mamája sem ismerne rája.

A király bokázik.

— Irta: KELEMEN ANDOR. —

Bokázó király bálba készült. Szólította
az inasait:

Ahányan vagytok,
Fussatok széjjel,
Bokázó bál lesz
Nálam ma éjjel.
Ragyogjon minden,
Ihaj, portámon,
Valahány banda,
Mind előálljon!
Amennyi herceg,
Itt teremjen,
Armádiám se
Ténferegjen.
S magatoknak künn
Verjetek sátort,
És nyissátok ki
A pincegádort.

Futottak, rohantak Bokázó király összes
szolgái:

Sorra nyitották
A pincék torkát,
Amennyi sok jó,
Mind összehordták,
Ropogtak tüstént
A cifra termék,
Herceget, gróft
Összetereltek,
S az udvaron, lenn,
Vig bokázásba
Kezdett a király
Armádiája.

Na, ha bokázni kezdett a király armádiája,
bokázni kezdett a fényes vendégsereg is. Egye-
dül Bokázó király nem bokázott, ült, buslako-
dott Bokázó ország trónján nagy szomorúság-
ban. Ült bizony, mert erős szurásokat, szagga-
tásokat érzett a bokájában. Túrte, szenvedte
Bokázó király a szurásokat, szaggatásokat

amikor már nem tudott tűrni, szenvedni tovább, elkiáltotta magát, hogy remegni kezdett a bokázó vendégsereg, mint a remegő-ringó nyárfalevél.

Mi történt velem,
Emberék, népek!
Nyilal a bokám
Alig egyet lépek!

Hajh, ha megtudta volna mondani azt Bokázó király udvarnépe, vagy a bokázó vendégsereg! Csakhogy nem tudta senki, még az udvari bölcsök sem, akik Bokázó király baján összetanaktak.

Mondta az egyik:

Ugy hiszem: hosszú
Selyempalástod!
Vesd le magadról,
Jó lesz, meglátod!

Levetette magáról a selyempalástot Bokázó király, de csak tovább érezte a fájdalmakat a bokájában.

Tyűh, a bokáim . . .!
Jaj, tovább fájnak!
Ujj! mit csináljak!?

Szólt a másik bölcs:

A dolmányt dobd le,
Ugyan, királyom,
Szorít, ugy látom!

Ledobta magáról a dolmányt Bokázó király, hanem csak az se szüntette meg a szörnyű szaggatást, szurást, királyi bokájában.

— Haj, szűnést nem hoz,
Juj, tovább kínozl!

Megcsóválta fejét a harmadik bölcs:

Vegyük le talán
A koronádat,
Hátba bokáid
Miatta fájnak,
S ha nem is használ,
Meg ugy se árthat!

Elhajította a koronáját is Bokázó király, úgy próbált perdülni bokázóra, de csak most érezte az égő nyilalást, fájdalmat bokájában:

Jaj, ez nem használ,
Teremtő Isten!
Nem akad senki,
Aki segítsen?!

Nem bizony, nem akadt senki, sem a hercegek, grófok, sem a bokázó vendégsereg közül, akik akkor már szerettek volna kifelé bokázni az ajtón szörnyű ijedtükben. Mert kéklott, piroslott Bokázó király arca a nehéz fájdalomtól és elkergetett magától mindenkit, csak egy öreg szolga maradt a közelében. Az pedig térdre vetette magát a király előtt:

Uram, királyom,
Szám el ne járjon,
Szólhassak egy szót
Én is immáron,
Kemény talán
Topánkád csattja,

Királyi bokád
Az hasogatja,
Az gyötri egyre,
Próbáld meg, vesd le . . .

Lerugta magáról a topánkát is Bokázó király, hogy messze repültek. Uramfia! Mintha velük repült volna a fájdalom is Bokázó király bokájából. Megenyhült tőlük a király, ragyogni, sugárzani kezdett hirtelen az arca:

— Nézzetek meg csak,
Nem tréfálnak?!
Kutyabaja sincs
Két bokámnak!

Több se kellett a bokázó vendégseregnek, tódultak Bokázó király felé, nézni, megbámulni a nagy csodát. Nézték, bámulták volna, de akkor már Bokázó király künn bokázott a terem közepén, széles jókedvében. Táncolt, forgott a király, az öreg szolgálával járta, erre a bokára:

— Bokázó bál csak a bál
Hopp,
Volt egyszer egy vig király
Hopp,
Dolmányi, topánt levetett,
Táncra ugy kerekedett,
Hopp—hopp—hopp,
Amig megreggeledett
Hopp—hopp—hopp!

(Budapest.)

A hazaszeretet csókja.

Kossuth Lajos forradalmi beszédjei közt egyik legnagyobb hatású az, amit toborzó körútja alkalmával Czepléden mondott el. Felhívására Czepléden egész férfinépe fegyvert ragadott.

A szónoklat végén egy fiatal menyecske, ölében tartva csecsemőjét, odarohant Kossuth Lajoshoz, s meg akarta csókolni a kezét. Kossuth egy intésével megállította.

— Szent a csók, — fordult aztán feléje, — amit a hazaszeretet hi az ajkra. Csókolja meg, derék asszony, helyettem a gyermeket, hogy a hazaszeretet csókja ott égjen a homlokán.

ELKÉPZELNI SE LEHET szebb, jobb és olcsóbb könyveket a Hoffmann Ferenc Ifjúsági regényeinél. A MINERVA Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt.-nál (Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1.) ezekből a következők kaphatók darabonként 45 leierért:

1. Küzdelmek.	5. A jószág diadala.
2. A tél birodalmában.	6. Frigyes és Dáci.
3. Vízontagságok a tengeren	7. Ehrlich Jakab.
4. A talizmán.	8. Nehéz idők.

Posta útján is megrendelhetők a pénz előzetes be-
küldése mellett vagy utánvétellel.

Czenczi néni majmot vesz Öcsikének.

— Öcsike levele. —

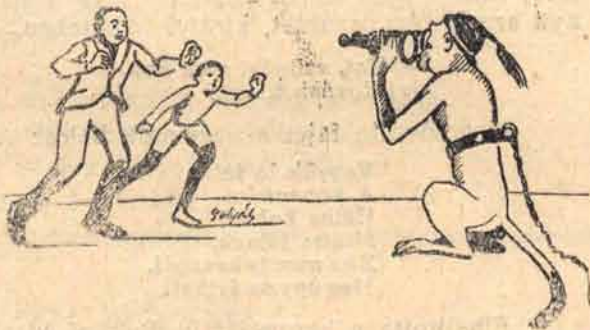
Ne busuljon, édes nagyapókám, mert Czenczi néni nem tagadott ki az örökségből, amért Czili néni meg az undok Lipike elől Andriszal keftesben eleftük az uzsonnát. Kisült, hogy Czenczi néni is utálja Czili nénit, még inkább Lipikét, aki, Czenczi néni szerint, épp olyan potya fráter, mint a papája, a Szepi bácsi. Nem hogy kitagadott volna, de még meg is lepett egy majommal. Ez a „nadselü” gondolat úgy született meg Czenczi néni agyában, hogy én gyakran beszélék Majmonidesz Matyi nevü osztálytársamról, aki mindenben majmol engem s akinek én adtam a Majmonidesz nevet. Egy szép reggelen aztán, amikor még heverészttem, Czenczi néni benyitott a szobámba, lánccon vezetve Majmonidesz képmását s mondá, amint következik: — Nézz ide, drágám, megvettem neked Majmonidesz Matyit. Éppen kitelt az ára a számár árából. Most már nyugodt vagyok, többet nem esel a pocsolýába.

példányban Majmonideszt: úgy is mint majmot, úgy is mint Csacsit. De nem mutattam kedvetlenséget, megcirógattam Majmonidesz Matyi képmását, aztán meg is kereszteltem az Atyának, Fiunak és Szentléleknek nevében Matyinak, s a Majmonidesz vezetéknevet adtam neki is.

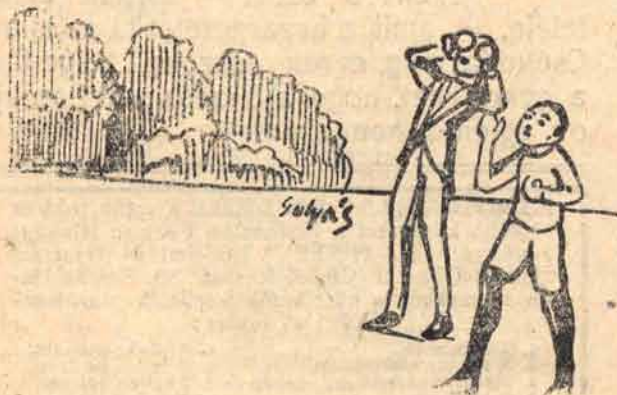
Nos, telt, mult az idő, már szépen összebarátkoztam Matyival, összebarátkozott Andris bátyám is, hármásban sétálgattunk a kertben. Kezdetben lánccon vezetük, de aztán elengedük a láncot, hadd lám, mit csinál. Matyi bizony azt csinálta, hogy amint egy magas fához közeledünk, uccu, egyet ugrott, kettőt szökött, Matyi s egy szempillantás alatt fenn volt a fán. Tyhü, most mit csináljunk? Hívtuk, csalogattuk Matyit: így édes Matyikám, úgy, édes Matyikám, jer le drágám, de ránk se hederített, s mennél közelebb mentünk a fához, annál magasabbra mászott. Minthogy azzal a nadselü gondolattal indultunk el hazulról, hogy bejárjuk a Rózsadombot, magunkkal vittük Czenczi néni messzelátóját. Ez csakugyan nadselü gondolat volt, mert ebből egy másik nadselü gondolat született, mégpedig az Andris fejében.

— Hocci csak ide a messzilátót, öcskös, mondta Andris.

— Talán bizony nadselü gondolatod született? kérdeztem én.

— Mért ne? mondta ő.

Hát, édes nagyapókám, örültem is, nem is, mert az igazat megvallva, jobb szerettem volna két

Azzal szeme elé fogta a messzelátót, nézte, nézte, sokáig nézte Matyit, akkor aztán a messzelátót letette a földre.

— Nadselü, nadselü, gratulálok, András bátyám, ráztam meg a kezét Andrisnak. Már tudom, mi a te nadselü gondolatod. Az ugy-e, hogy Majmonidesz Matyi leszáll a fáról, felveszi a messzelátót, bele nézz és — —

— Mi megfogjuk, egészítette ki Andris.

— Megám, ha a messze távolító üveget fordítja felénk, mondtam én.

Szépen meghuzódtunk egy másik fa mögé, Matyi, persze, csak erre várt, leugrott a fáról, felkapta a messzelátót s — ó, mely szerencse! éppen a messze távolító üveget fordította felénk. Bizony, felénk, mert mi abban a pillanatban, amint

Matyi szeme elé fogta a messzelátót, szép csendesen elindultunk Matyi felé, aki persze azt hitte, hogy messze, messze vagyunk tőle.

Képzelteti, édes nagyapókám, Matyi megrökönyödését, amikor egyszerre csak — topp! elébe toppantunk s a láncot mindakettlen megragadtuk.

— Indulj, komám, mondtam én, mint ahogy nagyapó meséjében mondja a huszár az ördögnek, s bezzeg, hogy indult is. Bizony édes nagyapókám, igazsága van a közmondásnak: kötvé kell hinni a komának!

(Kisbacsón.)

A másolat hűfelül:
EZEK NAGYAPÓ.

A csillagtallérok.

— Német mese. —

Magyarba átültette: HELTMANN ERVIN.

Mindnyájan emlékeztek még arra, hogy a jószívű gyermek, amikor már mindenét elajándékozta, és anyameztelenül állott a havas erdőben, az égből egy hosszú inget és sok-sok csillagtallért kapott.

A gyermek további sorsáról, arról, hogy aztán boldog lett-e vagy sem, a mese nem emlékszik meg. Nem is érdeklődött azután senki sem. Én azonban ismerem életének további folyását, azokat a szenvedéseket és küzdelmeket, amelyekben át kellett mennie. El is beszélem azokat nektek.

Amikor a gyermek a csillagtallérokat egy kendőben összegyűjtötte és tudatára jött annak, hogy ő most gazdag, hálatelt imát rebegett Istenhez. Aztán fogta magát és amilyen gyorsan csak tudott, az emberek közé sietett, azzal az eltökélt szándékkal, hogy kincseivel enyhíteni fogja azok nyomorát. Messziről hivatogóan intettek feléje a nagy város ezernyi lámpái. Mintha azt mondták volna neki: »Jer, siess, mert sok e város falai között a szegény és nyomorult!«

Csakhamar ott is volt a város fényárban uszó utcáin. Nem vette észre, hogy az emberek gunyos pillantásokat vetnek reá kissé szokatlan öltözete miatt. Csak arra gondolt, hogy minél hamarabb megkezdje áldásos tevékenységét.

Az első szegény ember, akit meglátott, vak koldus volt, akinek a járó-kelők pénzadományokat juttattak. A gyermek megállott előtte és egy csillagtallért tett a kalapjába. A koldus felemelte fejét és mohón szívta be a levegőt. Ugy tetszett ugyanis neki, mintha fenyőillattal telített erdei levegő csapta volna meg. A gyermek elmosolyodott és tovább haladt. A koldus figyelte a gyermek lépteit, amíg csak azok a nagyváros zajában el nem vesztek. Azután kezébe vette a tallért és megtapogatta, azt. Majd szomorú arccal így kiáltott fel: »Hisz e pénz hamis!« Azzal messzire elhajította magától.

A gyermek tovább ment. Katonák jöttek vele szembe, akik vidám dalokat énekeltek, bár szívük bánattal volt tőle. Csak kevéssel azelőtt vettek bucsut hozzátartozóiktól, mert háboruba kellett menniök. Közönyös arccal haladtak el a gyermek mellett. Csak egyikük fordult vissza, miközben arcán fájdalmas vágyakozás tükröződött. Kezét nem tudta a gyermek után kinyújtani, mert fegyver volt a vállán. Egy pillanatra úgy látszott, mintha meg akart volna álni, de a többiek magukkal hurcolták. A gyermeket erre szomorúság töltötte el, mert nem volt mit adnia a háboruba menő katonának.

Egy nagy ríktó színekre festett, fényárban uszó ház elé ért aztán. Sok fiatalember állott ott, csodálva a kiügyesztett képeket. Gyári munkások voltak azok, akiknek reggeltől estig a gyárban, a zakatoló gépek között kellett dolgozniok s most szórakozásul a mozgó színházak csarnokait töltötték meg. Léleketüket visszafajtvá nézték a fehér vásznon szemük előtt lepergő hőstetteket, rabló üldözéseket, halálveszedelmeket, amelyekben a darab hőse vagy hősnője forgott. Nem az élet, hanem csak annak torzképe volt az, ami ott lejátszódott. De ők ezt nem tudták. Mohón faltak mindent, ami szemük elé tárult.

A gyermek — mély szánalommal eltelve — kincseivel megkinálta őket. De azok értelmetlenül néztek reá. Kikacagták, kigunyolták őt. A tallérokat mint hamisakat visszadobták. Még sértő szavakat is kiáltottak utána. Ezeket a gyermek azonban már nem hallotta.

A fényes kirakatok előtt elegáns nők és férfiak állottak. Gyönyörködtek a kiállított gyógyó ékszerekben, vagyonokat érő szörmékben és más értékes tárgyakban. A gyermek tudta, hogy az ő kincsei mindezeknél többet érnek. De nem merte azokat többé senkinek sem kínálni.

Találkozott rongyokba burkolt gyermekekkel, akiknek arcáról leritt a szegénység

nyomor, nélkülözés. Két kézzel akart ezeknek kincseiből juttatni. De ezek is visszautasították ajándékát. Nem volt idejük a játékra. Siettek vissza nyomoruságos kunyhóiba. Egy sánta koldus még meg is fenyegette mankójával a gyermeket, amiért gunyt üzött a szegényekkel. Emberek futottak össze. Csufolódo szavakat kiáltottak a hamis pénzt osztogató hercegisasszony felé. A gyermek ijedten menekült. Tudta, hogy ő nem hercegisasszony és a csillagtallérok jó ezüsből valók.

— Megvárom, amig nappal lesz, — mondta a gyermek. — Talán nem is osztom ki megfelelő módon tallérait. Imádkozni fogok Istenhez, hogy mutassa meg nekem a helyes utat.

Egy sötét udvar félreeső rejtekében lepihent. Fejét lehajtotta egy csomó csillagtallérra. Senki sem sejtette, milyen értékes kincseket őriz. Egész éjszaka szép égi álmai voltak. Korán reggel ismét szerencsét próbált. Ragyogó eszméje támadt. Épített egy nagyszerű palotát, amelyben minden szegény ember menedéket talál. Puha ágyak várják ott a fáradtakat, finom ételek az éheseket. A ház közepében egy nagy templomszerű szoba lesz. A hallgatás terme. Mert a lárma fáj. A palotának magas, lapos fedeléről messze-messze, egészen a kék tengerig lehet majd ellátni.

Felkeresett egy építész. Előadta terveit.

— Van-e pénzed? — kérdezte az építész.

— Vannak csillagtallérait, — felelt a gyermek.

Az építész hangosan felkacagott.

— Mit? Csillagtalléraid? Azokkal akarsz palotát építeni? Naiv gyermek. Még egy viskót sem építhetsz azokkal. Még egy éjszakára való szállást, egy darab kenyeret sem adnak értök. Jótéteményt akarsz gyakorolni az emberekkel? Hová gondolsz, te kis, bohó gyermek! Igen, ha meleg harisnyákat, cipőket, ruhaneműt és hasonlót vehetnél nekik. Akkor áldanának téged. Akkor az emberek jóltevője lennél. De így. Csillagtallérokkal? Kinek van szüksége a te talléraidra, amelyek nem is valódiak?

A gyermek szomoruan távozott. Lehajtott fejt és nem mert többé az emberek szemébe nézni. Hiszen hamis kincsekkel akarta őket megajándékozni. Rászolgált ezért azok megvetésére. Többé senkinek sem adott kincseiből. Ellenkezőleg, elrejtette azokat. És midőn ismét leszállt az est, a folyóhoz ment. El akarta kincseit sülyeszteni. Egyiket a másik után vetette bele a folyó morajló habjaiba. De bármennyit is dobott el, a zsák csak nem akart kiürülni.

Amig kincseivel foglalatalkodott, egy szegény asszony jött a folyó partjához. Bűnös életet élt és emiatt azt el akarta dobni magától. Amikor megpillantotta az ártatlan gyer-

meget, közelebb ment hozzá. A két szomorú lény egymás szemébe nézett. A gyermek tiszta ártatlanságot tükröző arca oly hatással volt az asszonyra, hogy könnyekben tört ki.

— Ne sirj! — vigasztalta a gyermek. Azzal belenyúlt tarisznyájába és átadott egyet a lekicsinyelt, kicsufolt tallérok közül. Az asszony megcsókolta a tallért és a gyermek kezét. Ha talán nem is volt az igazi ezüsből, mégis igen jól esett neki a gyermek ajándéka. Tiszta szívből adták azt neki, aki már leszámolt az étellel. Eszébe jutott kis, halott gyermeke.

— Elviszem kedves halottam sírjára. Ha élne, mily szívesen eljátszana veled.

Többé nem gondolt a halálra. Hátat fordított a nagy folyónak, amelyet sírjául szemelt ki és visszament a városba, boldogan, megkönnyebbült szívvel.

A gyermek letérdelt a Folyó partján. Sirt szegényében. Fájt neki, hogy kételkedett az égi ajándék értékében. Bocsánatot kért a jó Istentől. Elhatározta, hogy küldetését tovább fogja folytatni! Ha csak egyetlen embert is talál, aki elfelejti néhány pillanatra fájdalmát, keservét és újból kedvet kap az élethez; ha csak egyetlen egyszer is szívesen fogadják ajándékát, ő meg lesz elégedve. De még akkor sem fog kétségbeesni, ha senkit sem talál, akinek csillagtallérait örömet tudna szerezni, aki azokat értékelné. Akkor is hálás szívvel fogja azokat megőrizni. Gyönyörködni fog azok szépségében.

Ilyképpen megvigasztalódva, ismét kiment a sötét éjszakába. A sötétség mint egy bársonytakaró védőszárnyai alá vette a gyermeket.

Nemsokára az a hír terjedt el az országban, hogy csillagtallérok vannak forgalomban. Hol itt, hol ott bukkant fel azok közül egy-egy. Erre keresni kezdték azokat, mert nagy volt az értékük. Az emberek, akiknek a gyermek utjába került, visszaemlékeztek. Fontoskodtak vagy szegyenkeztek. Kiki a maga módja és természeté szerint.

A gyermek a csillagtallérokkal azomban eltűnt. Többé senki sem látta őt. De azért talán ma is itt jár közöttünk. Esetleg felszállt a mennyek országába.

(Torda.)

A jó testvér.

Tanító: Mondd, Bandi, ha neked négy almád van és két testvéred kér egy-egy almát, hány marad neked akkor?

Bandi: Négy, mert én egyet sem adok nekik.

(Petrozsény.)

Sonn Imre.

FEJTÖRŐ.

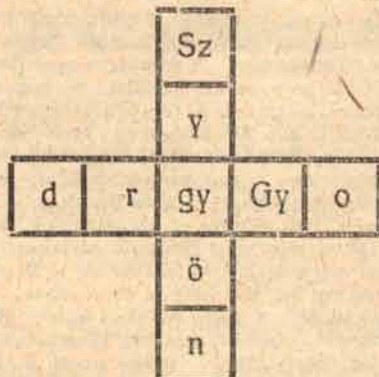
A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtő a nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Szélmalomrejtvény.

Beküldték: MÁRKOS FERENC és STOKLÁSZ JÁNOS.

Egy jeles magyar író neve.

Pontrejtvény.

Beküldte: IJ. SÁROGA JÓSEF.

- ... A rossz ellentéte.
- Ez világítja a villanylámpát.
- ... A kicsi ellentéte.
- A buta ellentéte.
- Férfi név.
- A hét egy napja.
- A vékonyabb füzetet így hívjuk.
- Város a Bánátban.
- ... Kötőszó.
- Innen származott Mikes Kelemen.

Megfejtése: Petőfi egy költeményének címe.

Betűrejtvény.

Beküldte: BÁRDOS JÓZSEF.

A O s O j O n O i t i O r e.

Névrejtvény.

Beküldték: FARKAS IRÉN és Annus.

Dezső, Ottó, Nóra, Olga,
Narcisz, Lili

A kezdő betűk egy főváros nevét adják.

Létrarejtvény.

Beküldte: SÜKÖSD ERNŐ.

M	K
á	i
k	l
m	s
z	á
n	á
t	—
—	h

Megfejtése egy híres magyar író neve.

Két pályázat.

A nyári vakációra, Ócsike levelének helyreigazítása mellett, még két pályázatot hirdetek, kedves unokáim. Az egyik pályázat: *beszámolás*, mint az előző években, a *nyári vakációról*, vagyis a nyári vakáción akár otthon, akár fürdőn, vagy utazásközben látottakról és tapasztaltakról kell beszámolnotok. Igen fontosnak tartom, hogy minél többen részt vegytek e pályázatban, részint azért, mert ezzel is gyakoroljátok magatokat a fogalmazásban és a helyesírásban, részint azért, mert egymás beszámolójából is gyarapodik a tudásotok.

A tíz legjobb beszámoló jutalma egy-egy könyv. A pályaművek beküldési határideje *szeptember utolsó napja*. Az eredmény a *karácsonyi számban* lesz kihirdetve.

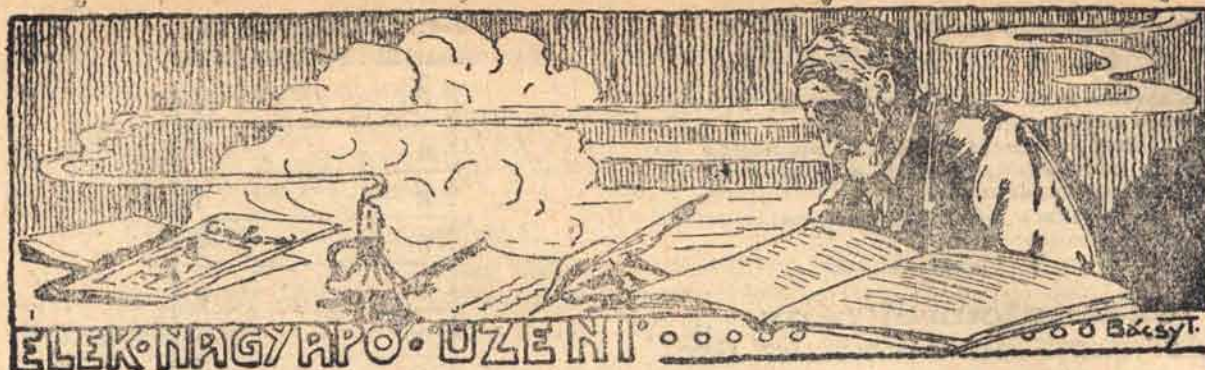
A másik pályázat: *rajzpályázat*.

Itt is *szeptember vége* a pályaművek beküldésének határideje s a tíz legjobb rajznak szintén egy-egy könyv a jutalma. Rajzolhattok tollal, tussal, ceruzával, s azokat a rajzokat, melyek közlésre alkalmasak, közölni fogom.

Tudom, hogy az iskolai esztendő után rátok fér a pihenés, ám, amit én tőletek várok, nem fárasztó munka, de szórakoztató s egyben hasznos foglalkozás: ez nem zavar meg a pihenésben.

Fő! hát, keljete! nemes versenyre, édes unokáim!

Elek nagyapó.

Kun János, Temesvár. Nagyon csodálkoztál, a mikor az üzenetek között abbáziai kártyára megtaláltad a feleletet. Már pedig nem volt okod a csodálkozásra, mert én minden levélre válaszolok, természetesen, a válaszok nem jelenhetnek meg azonnal, mert hosszú utat tesznek meg a levelek hozzám és tőlem a nyomdához. A nyári vakációról való beszámolókat bármikor beküldheted a nyári folyamán. Ebben a hónapban hirdetem ki a pályázatot. Rejtvényed sorra kerül. — Rosmann Etus, Marosvásárhely. Oly rég nem írtál, hogy már-már azt hittem, bucsut mondtál a Cimborának. Örömmel látom, hogy tévedtem és számon tartom ígéretedet, hogy a nyáron gyakrabban fogsz írni. Szélmalom rejtvényed jó. — Bereitzky András, Egrestő. Az Ócsike levelének helyreigazításáról csakugyan nem késtel le, mert az első közl érkeztél be. Annak örvendek, hogy Tamás érdeklődéseit figyelemmel olvasod, mert azokból valóban sokat lehet tanulni. Francia adomafordításaidat megkaptam, de ezeket nem közlöm, mert bőven van magyar adoma, amit közöljek, de minden esetre helyesen teszed, ha gyakorlod magadát a fordításban. — Klinger Ilona, Nagyszében. Örvendek, hogy jól érzitek magalokat s közönöm kérdéseket, én is jól vagyok. Ócsinek, Andrisnak majd átadom a csókot, amint betoppannak a kisbaczoni kertbe. Levelezőlapodat a hiányzó számok elintézése végett továbbítottam a kiadóhivatalnak. — Hartwig Pistike, Székelyudvarhely. Bizony, rég nem hallottam hírt felőled, s annál jobban esett olvasnom édesanyád leveleiből, hogy bár rég nem írtatok, annál többet gondoltatok rám. Ha már hat éves vagy, Pistike, akkor remélem, nemsokára kapok tőled levelet, de már most is jelezhetem, hogy nem te vagy már a legfiatalabb unokám. Mire ezt az üzenetet olvassátok, valószínűleg már meg is jártam az én kedves városomat s remélhetően láttam is Hartwig Pistikét, aki nagyapó leghűségesebb és legkedvesebb unokái közé tartozik. A tartalomjegyzék dolgában külön írtam a kiadóhivatalnak. — Weinberger László, Rimaszombat. Jó a kocka-számrejtvényed, sorra is fog kerülni, de szeretném, ha a megfejtések mellett írnál is egymást Rimaszombatról s az ottani életéről. Van annak jó harmad részede, hogy ott jártam, de mindig kedvesen emlékezem vissza az ott töltött napokra. — Deák Tusika és Piroska, Sepsiszentgyörgy. Nem haragszom én azért Tusika, hogy két levelet ittől a leveled megelőzően, de egyiket sem tetted postára, mert most alaposan kipótolod azt a két levelet. Az nem baj, ha egy-egy számot két példányban is kapatok, az volna a baj, ha egy példányt sem kapnátok. S különösen nem baj, ha a felesleges példányokat, amint illik, vissza is küldtél. Ócsike levelének a helyreigazítását azon melegeben elolvastam s megsugom nektek, hogy az elsőszálya soroztam. Az írásod, Tusika, minden tekintetben dicséri az iskolát, ahol tanulsz, s természetesen dicsér téged is. Örömmel látom, hogy nagy figyelemmel olvasod az új-ságot, s megjegyzed a tanulságos közleményekből a tanulságot. Az érdeklődő Tamás egyik pesti unokám. — Csillag László, Kézdivásárhely. Nagyon sokat betegeskedtél, amiatt nem írtál oly sokáig. Szívemből örvendek, hogy jobban vagy, s hogy újra szorgalmasan írsz nekem, mint ahogy írtál betegséged előtt. — Windhaub Margit, Kolozsvár. Csak most rendelted meg a Cimborát, s amint leveledből látom, már is nagyon szereted.

Nagy öröm ez nekem s ennek viszonzásul szeretettel láttam unokáim sorában és várom további leveleidet. — Erőss Alfréd, Temesvár. „A templom csendje vár” c. versed sikerült kis vers, s ezt közölni is fogom, mert megüli a Cimborá mértékét. A rajzban is nagyot haladál, de az előtérben álló kis lány még kissé merev. — Szilvássy Károly, Szinérváralja. Májusi kötetemnyel-del kapcsolatban sincs egyéb mondanivalóm, mint amit eddig küldött verseiddel kapcsolatban üzentem. — Páskuj Judit, Hídalmás. Ugy örültél az üzenetemnek, hogy már kívülről is el tudod mondani. Megjutalmazlak azzal, hogy mostani üzenetemben lesz egy versike is, s ha nem tudnád, tanul meg ezt is. Azt írod a leveledben, hogy a szomszéd kicsi kutyája a pince ablakán át becselt a pincékébe, ott rémesen visított, amíg te ki nem eresztetted. Sokkal furcsább dolog történt ennél azzal a kutyával, amelyről így szól a vers:

Fáj a kutyának a lába,
Megütötte a szalmába.
Ördög bujjon a kutyába,
Minek is bujt a szalmába.

A kiadóházi pótolja a 14. számot. — Papp Imre és Károly, Szatmár. Nemesak nem nagy hiba, de egyáltalán nem hiba, hogy még nem olvastátok el a nyert könyvet, a „Híres Erdélyi Magyarok”. Majd elolvassátok a nyáron, amikor túl lesztek a vizsgán. Különösen vizsga előtt minden diáknak legfőbb gondja a tanulás legyen. A rejtvény megfejtésedet mindig a hónap tizedikéig kell beküldeni, de megessék, hogy a későbbben küldött megfejtések sem késnek le. Aminthogy most sem késtelek le. — Szabó Gyula és Jenőke, Szilágysomlyó. Jó a betűrejtvényetek és a pontrejtvényetek is, de egyiket sem közölhetem. A betűrejtvényt azért nem, mert, amint már többször megírtam, az én nevemmel kapcsolatos rejtvényt nem közlök, a másikat pedig azért nem, mert egy hírhedt rablóvezér a megfejtése. A sakkrejtvénynek az a hibája, hogy sok kocka maradt üresen, másképpen jó. Az írásotokból látom, hogy jártasok vagytok a rejtvény-szerkesztésben s éppen ezért azt tanácsolom, hogy lehelőleg olyan rejtvényt szerkesszettek, amelynek a megfejtéséből is tanulnak olvasótársaitok. Én első sorban azokat a rejtvényeket szeretem, amelyeknek a megfejtése valamelyik országoshírű költő, tudós, jó magyar hazafi, vagy egyik-másik szebb költeményből egy-egy sor, aztán jó magyar közmondások, magyar helységnevek, szóval olyan valami legyen a megfejtés, hogy általa gyarapodjék az én olvasóim ismerete. — Vasas Béla Nagyvárad. Igaz, hogy Nagyváradhoz közelebb van Szatmár, mint Kisbaczon, de ezért ezután minden levelet Kisbaczonba címezz, mert Szatmárról úgy is hozzájuttatják, így aztán megtörténhetik, hogy a rejtvénymegfejtésed lekésik. — Noé Margit, Dés. Ehiszem, hogy most nincs időd a levélírára, de majd lesz nemsokára, s remélem, oly szorgalmasan fogsz írni, mint ahogy írtál régebben. — Br. Huszár Károly, Abafája. Nem késtel le a megfejtés beküldésével, minthogy a megfejtők névsorát én is később teszem közzé ezuttal. Szívesen látom a rejtvényeidet s általában a leveledet. — Dávid Elza és Gizi. Tudom, hogy hol laktok, de nem írom a nevetek után, hogy szokjátok meg a levélírás fontos szabályainak a betartását. A névrejtvényetek jó.

Pünkösdi könyvestáska

A Cimbora olcsó könyvvásárja.

Pünkösöd alkalmából 4000 ifjusági könyvet bocsátunk áruba. Olyan olcsón szabtuk meg e könyvek árát, hogy a tehetős szülők gyermekein felül azok is megszerezhetik könyveinket, akiknek szülei egyébként nem adozhatnának annyi pénzt gyermekeik szellemi táplálékára. Ez az olcsó könyvásár a Cimbora husvétii ajándéka, mert sok-sok ezer példányt odaadnak Nektek olcsón, azon az áron alul, amennyibe nekünk ezek a könyvek vannak. — Egy-egy sorozat a következő könyveket tartalmazza:

- Balázs Ferenc: **Mesefolyam.** (Husz mese a szeretetről.) 190 oldal.
 Benedek Elek: **Híres erdélyi magyarok.** (A két Wesselényi, Kőrösi Csoma Sándor) 84 oldal.
 Benedek Elek: **„Ösike könyve”.** A »nadselü« gondolatok első sorozata.
 Kertész Mihály: **Senki Tamás története.** (Gyermekregény) 128 old.
 Kertész Mihály: **Szökés a felmőben.** (Két kicsapott diák kalandjai a Tiszán) 192 oldal.
 Szondy György: **Börme.** (Egy diák lovagrend története) 169 oldal.
 Benedek Elek: **Cimbora.** 1923. évfolyam II. félév július-decemb. 400 o.
 Benedek Elek: **Cimbora.** 1924. évfolyam I. félév január-junius 400 o.

A nyolc könyv pünkösdi ára 280 lei.

Ezért az árért szállítjuk a nyolc könyvet mindazoknak, akik e könyveket **1925. június 15-ig** bezárólag megrendelik. Június 15.-e után e nyolc könyv ára ismét a régi bolti ára, azaz **685 lei.**

Azoknak, akik már 1923-ban is járatták a CIMBORÁT, természetesen nem érdemes a CIMBORA 1923. évi összegyűjtött példányait is megvásárolni és ezeknek a két 1923. évi CIMBORA nélkül a fennmaradt hat kötetet **200 leiért** szállítjuk.

A CIMBORA minden egyes számához 1925. évi június hó 15.-ig egy levelezőlapot mellékelünk, amelyen a könyveket megrendelhetik.

Kérjétek meg kedves szüleiteket, hogy rendeljék meg részetekre a CIMBORA könyvestáskáját, mert ilyen kedvezményes és ritka könyvvásárlási alkalom aligha akad többé.

Megrendelésefeket várja a „CIMBORA” kiadóhivatala.

A „Cimbora“ képes heti gyermeklap előfizetési árai:

CSEHSZLOVÁKIÁBAN:

negyedévre 20, félévre 40,
egész évre 80 cseh korona

MAGYARORSZÁGBAN:

negyedévre 56.000, félévre 72.000,
egész évre 144.000 magyar korona

ROMÁNIÁBAN:

negyedévre 90 leu, félévre
180 leu, egész évre 360 leu.

JUGOSZLÁVIÁBAN:

negyedévre 50, félévre 100,
egész évre 200 dinár

AUSZTRIÁBAN:

negyedévre 28.000, félévre 56.000,
egész évre 112.000 osztrák korona

„Cimbora“ szerkesztősége, kiadóhivatala és megbízottai:

SZERKESZTŐSÉG: Bujandi-Métel [Kisbaczon] u. p.
Bujandi-Mare [Nagybaczon] járd. Iratcsarnok [Há-
romszék megye], Románia. — Főszerkesztő:
Benedek Elek. E címre küldendők a „Cimbora“
részére szíves küldemények, az Elek Nagypókhöz
iratt levelek és rejtőnyomajelölések.

KIADÓHIVATAL: Satu-Mare [Szatmár], Románia.
Str. Ceza-Voda No. 4.

FIÓKKIADÓHIVATAL: Budapest, VII. Deákny u.
12. III. s. — A Budapesti Könyvkiadóhivatal vezetője:
dr. Vajda István.

CSEHSZLOVÁKIAI MEOBIZOTTAK: Balla József,
Beregassz, Ugocsa-i u. 5. Bleicher Simon, Munkacsó,
Fő-u. 34. Schindler Anna tanárnő, Rátkov-
szky Pál urai, Jelsava. Fülöp Kálmán, Rimavska
Sebota, Kohár-u. 32. Wictoritz Gyula, Rimavska
Sebota. Várady Szidónia nyug. polg. isk. tanárnő.
Losonc, Rézse-u. 6. Kormos János nyug. tanító,
Losonc, Kossuth Lajos-utca 17. Gócza András
nyug. tanító, Revuca. Babják János, Uzkorod,
Podkarpateki Bank, Menetjegykoda. Jullus Demjan-
ovics-erednik, Husie, Okresni Sond. Riedl Béla,
Kosice, Eszterházy-utca 20. Turóczy Béla, Ko-
sice, Szlovák Államias Hitelbank tisztviselője.

Az előfizetési díjakat a következőképpen kell befizetni:

CSEHSZLOVÁKIÁBAN:

lakó előfizetőink negyed-
évenként postatakarékpénz-
tári befizetési lapot kapnak.

MAGYARORSZÁGBAN:

lakó előfizetőink negyed-
évenként postatakarékpénz-
tári befizetési lapot kapnak.

ROMÁNIÁBAN:

Tordán Jesezszy Miklós [str. dr. Ioan
Reftu 18. sz.], Arad, Barót stb. város-
okban a nyugtákat Bihar József
nyug. postafelügyelő három havonként
személyesen mutatja be. — Románia
többi városában és falvaiban lakó
előfizetőink a Cimbora-hoz mellékelten
negyedévenkénti kitöltött postautalványt
kapnak, amelynek összegét bármelyik
postahivatalnál be lehet fizetni.

JUGOSZLÁVIÁBAN:

postautalványon vagy személyes befize-
tés formájában a Kurir hírlap és könyv-
terjesztő vállalatnál Subotica [Subatza].

AUSZTRIÁBAN:

a Wiener Bankvereinnél a „Szabadsajtó“
Bruchdruckerel u. Zeitungsverlag A. O.
in Satu-Mare (Románia) számlája javára.